

GRUNDLAGSUTSKOTTETS BETÄNKANDE 1/2002 rd

Berättelsen om regeringens åtgärder under år 2000

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 18 april 2001 berättelsen om regeringens åtgärder under år 2000 (B 5/2001 rd) till grundlagsutskottet för beredning.

Utlåtanden

I enlighet med riksdagens beslut har övriga fackutskott utom utrikesutskottet lämnat utlåtanden i saken. Utlåtandena ingår som bilagor till betän-

kandet (FiUU 12/2001 rd, FvUU 10/2001 rd, LaUU 8/2001 rd, TrUU 14/2001 rd, JsUU 15/2001 rd, FsUU 1/2001 rd, KuUU 6/2001 rd, ShUU 5/2001 rd, EkUU 8/2001 rd, FrUU 2/2001 rd, ApUU 8/2001 rd och MiUU 8/2001 rd).

Samband med andra handlingar

Utrikesutskottet har lämnat ett betänkande i saken (UtUB 8/2001 rd).

UTSKOTTETS STÄLLNINGSTAGANDEN

Motivering

Behandlingen av riksdagens ställningstaganden

Syftet med behandlingen i fackutskott

Berättelsen om regeringens åtgärder omstrukturerades från början av 1998. Den har lagts upp i tre delar. Den första delen är en allmän del med en kort redogörelse för verkställigheten av regeringsprogrammet och regeringens EU-politik samt en allmän översikt över ministeriernas verksamhet. Andra delen består av en utrikes- och säkerhetspolitisk översikt. I tredje delen redovisas ministerievis åtgärder med anledning av riksdagsbeslut.

I riksdagens nya arbetsordning fick regeringens åtgärdsberättelse ha kvar sin specialställ-

ning i fråga om behandlingen i riksdagen, dvs. att två utskott, grundlagsutskottet och utrikesutskottet, vardera lämnar ett betänkande om berättelsen till plenum. Enligt 32 § 4 mom. i arbetsordningen behandlar utrikesutskottet de delar av berättelsen som gäller utrikes- och säkerhetspolitiken och grundlagsutskottet övriga delar. Alla andra fackutskott lämnar sitt utlåtande om berättelsen till grundlagsutskottet.

I behandlingen av åtgärdsberättelsen har fackutskotten enligt vedertagen praxis kunnat ta fram särskilda teman som de av en eller annan anledning ansett aktuella. Dessutom har utskotten i sin behandling av berättelsen redan under flera år granskat om regeringens åtgärder med anledning av riksdagens uttalanden varit lämpliga och tillräckliga. I regeringens berättelse redovisas till exempel de åtgärder som ministerierna har vidtagit med anledning av uttalandena eller

också har där angetts skälen varför regeringen föreslår att något uttalande inte längre föranleder åtgärder från regeringens sida. Fackutskottet skall behandla berättelsen och för sitt behörighetsområde bedöma om regeringens ståndpunkt kan godkännas eller inte. Grundlagsutskottet har den uppfattningen att denna uppföljning av riksdagens uttalanden är minimikravet för vart och ett utskott i behandlingen av regeringens berättelse.

Riksdagens uttalanden utifrån grundlagsutskottets betänkande

Uttalanden i anslutning till grundlagsreformen. (RP 1/1998 rd s. 150) gäller proportionalitetsproblemen vid riksdagsval och beräkning vid behov av sådana ändringar i vallagstiftningen som stärker proportionaliteten och förhindrar en splittring av det politiska fältet. Med anledning av proposition RP 48/1998 rd godkändes ett likadant uttalande (s. 151).

Av berättelsen framgår att justitieministeriet 2000 tillsatte en kommission, som skulle ha sitt uppdrag slutfört senast den 30 april 2001. Denna valkommission 2000 nådde inte enhällighet om vilken modell som bäst kunde garantera proportionaliteten. Utskottet anser att regeringen i sin berättelse också i förlängningen lämpligen bör redovisa sina åtgärder i samband med dessa uttalanden.

Till samma proposition an knyter ett annat uttalande (s. 122—123) om utredning av möjligheterna att förstärka ledarskapsfunktionerna i ministerierna. Enligt förklaringen i berättelsen har justitieministeriet föreslagit att möjligheterna att utveckla det politiska ledarskapet i ministerierna vad gäller statssekreterare skall utredas i samband med totalreformen av lagstiftningen om statsrådet. Statsrådets kansli uppger i sin tur att det har vidtagit åtgärder för att revidera lagen om statsrådet. Reformarbetet måste samordnas med det reformprojekt för centralförvaltningen som finansministeriet har påbörjat, eftersom också finansministeriets projekt har till syfte att utreda frågor i samband med statsrådets verksamhet, statsministerns ställning och ministeriernas ledning. Utskottet menar att de fortsatta åtgärderna med anledning av detta uttalande lämpligen bör redovisas i regeringens berättelse.

Det tredje uttalandet i anknytning till propositionen (s. 122—123) gäller en sådan lagberedningspraxis att respektive ministeriums behörighet i lagförslagen anges med hjälp av ministeriets namn och inte genom det oklara begreppet "vederbörande ministerium". De punkter i gällande lagar som bygger på detta begrepp skall justeras i lämpligt sammanhang.

I berättelsen redovisas helt korrekt att grundlagsutskottet har anmärkt på att de ändringar i lagberedningsanvisningarna som statsrådet gjort 1999 rimmar illa med andan i riksdagens uttalande och att det framhållit att statsrådet bör se över sina lagberedningsanvisningar. Enligt förklaringen bereder statsrådets kansli en översyn av lagberedningsanvisningarna och att de skall behandlas av regeringen. Utskottet anser att de fortsatta åtgärderna också i anknytning till detta uttalande lämpligen bör redovisas i regeringens berättelse.

Valfinansieringen. På de grunder som anförts i berättelsen (s. 151) omfattar utskottet uppfattningen att ärendet inte längre ger anledning till åtgärder.

Författningssamlingen och författningsdata. Enligt uttalandet om regeringens proposition RP 174/1999 rd (s. 154—155) skall mervärdesskattelagen tolkas så att Finlands författningssamling betraktas som skattefri tidskrift i den mening som avses i lagen. Det andra uttalandet (s. 154—155) gäller åtgärder för att förtydliga och komplettera mervärdesskattelagen så att Finlands författningssamling och riksdagshandlingarna betraktas som mervärdesskattefria trycksaker.

Regeringen menar att bestämmelsen om skattefrihet i 55 § i mervärdesskattelagen inte kan utvidgas. När regeringen dessutom framhåller att ärendet därmed inte ger anledning till åtgärder skall detta förmodligen förstås som att mervärdesskattelagen enligt regeringens uppfattning inte kan tolkas eller förtydligas på det sätt som avses i riksdagens uttalande.

Som regeringen säger hör tolkningen av mervärdesskattelagen till skattebyråerna och domstolarna. I det aktuella ärendet är det fråga om att riksdagen i sitt uttalande intog en ståndpunkt till tolkningen av lagen när den stiftades som dessutom svarade mot tolkningen i motiveringen till propositionen (RP 174/1999 rd, s. 27/II). En överensstämmande tolkning som uppstått på detta sätt dels i ett förslag till lagstiftning, dels i behandlingen av det i riksdagen bör enligt allmänna tolkningsprinciper betraktas som högst översägligt.

Grundlagsutskottet godkänner inte regeringens uppfattning att riksdagens uttalande om en precisering och komplettering av mervärdesskattelagen inte ger anledning till åtgärder. Regeringen bör i sin bedömning av detta uttalande med tanke på avtalet om anslutning till EU ge akt på Finlands författningssamlings och riksdagshandlingarnas speciella karaktär. Det är nödvändigt med fortsatt redovisning av åtgärderna i anknytning till detta i berättelsen.

Det tredje uttalandet med anledning av propositionen (s. 154—155) gäller komplettering av Statens författningsdata med lagberedningsdokument och uppdaterade författningstexter. Åtgärdsförklaringen i berättelsen är saklig. Regeringen bör även framöver redovisa de fortsatta åtgärderna med anledning av uttalandet i berättelsen.

Fackutskottens utlåtanden

I sina utlåtanden till grundlagsutskottet har fackutskotten vanligen bedömt riksdagens tidigare uttalanden till den del det gäller deras behörighetsområden¹, och därtill behandlas särskilda teman i en del utlåtanden. I några utskottsutlåtanden granskas till och med sådana uttalanden som

¹ I sin behandling av berättelsen har kulturutskottet inte kommit med en sådan bedömning.

i sig faller inom respektive utskotts behörighet men som bygger på ett annat utskotts betänkande. Grundlagsutskottet har den uppfattningen att ett förfarande som detta förutsätter att det utskott som ursprungligen lämnat ett betänkande i saken ger sitt samtycke till en bedömning av uttalandet. Alternativt kan utskottet se till att det utskott som ursprungligen lämnat ett betänkande i saken får dess egen ståndpunkt till uttalandet för kännedom och övervägande.

Lagutskottet tar i sitt utlåtande (LaUU 8/2001 rd) fram ett fall där ett uttalande som utskottet föreslagit i samband med behandlingen av berättelsen för 1998 efteråt inte har behandlats i regeringens åtgärdsberättelse. Med hänsyn till hur det förslag till uttalande är formulerat som av hävd tas in i grundlagsutskottets betänkande om berättelsen om regeringens åtgärder, är det klart att lagutskottets förslag till uttalande i samband med behandlingen av berättelsen borde ha redovisats i den nya åtgärdsberättelsen. Enligt erhållen utredning har berättelsepraxis sedermera setts över för att säkerställa att liknande uttalanden tas upp i den nya berättelsen.

Grundlagsutskottet har inte behandlat fackutskottens synpunkter på uttalandena i detalj och inte heller deras utlåtanden i övrigt. Men utskottet föreslår ett uttalande (*Utskottets förslag till uttalande*) om att regeringen förutsätts ta behörig hänsyn till sådana anmärkningar om riksdagens tidigare uttalanden som ingår både i detta betänkande och bifogade utlåtande samt uttalanden också om andra omständigheter som kräver åtgärder från regeringens sida.

Förslag till beslut

Grundlagsutskottet föreslår vördsamt

att detta betänkande sänds till regeringen för kännedom och

att ett uttalande godkänns (Utskottets förslag till uttalande).

GrUB 1/2002 rd — B 5/2001 rd

Utskottets förslag till uttalande

*Riksdagen förutsätter att regeringen tar
behörig hänsyn till sådana anmärkning-
ar om riksdagens tidigare uttalanden*

*som ingår både i detta betänkande och i
bifogade utlåtanden samt uttalanden
också om andra omständigheter som
kräver åtgärder från regeringens sida.*

Helsingfors den 15 februari 2002

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Paula Kokkonen /saml
vordf. Riitta Prusti /sd
medl. Esko Helle /vänst
Gunnar Jansson /sv
Jouko Jääskeläinen /kd
Saara Karhu /sd
Johannes Leppänen /cent
Pekka Nousiainen /cent

Heli Paasio /sd
Osmo Puhakka /cent
Pekka Ravi /saml
Markku Rossi /cent
Petri Salo /saml
Ilkka Taipale /sd
ers. Veijo Puhjo /vänst.

Sekreterare vid behandlingen i utskottet var
utskottsrådet Jarmo Vuorinen.